

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 12. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 77/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta
2009. gada 27. oktobra noteikumu Nr. 1250 „Noteikumi par valsts nodevu par
īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā” (turpmāk –
Noteikumi Nr. 1250) 5.5. punktu redakcijā, kas bija spēkā no 2014. gada
1. janvāra līdz 2021. gada 30. jūnijam, (turpmāk – apstrīdētā norma) par
neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam
un spēkā neesošu no tā spēkā stāšanās dienas.

2. Apstrīdētā norma noteica, ka valsts nodevu par īpašuma tiesību
nostiprināšanu zemesgrāmatā par katru nekustamo īpašumu nosaka šādā apmērā:
dzīvokļa īpašuma atsavināšana juridiskai personai, kas veic komercdarbību, uz
līguma vai tiesas lēmuma pamata par izsoles akta apstiprināšanu vai uz tiesas

lēmuma pamata par nekustamā īpašuma nostiprināšanu nosolītājam, līdzīpašniekam vai kreditoram – 6% no dzīvokļa īpašuma vērtības (*euro*).

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja iegādājusies nekustamo īpašumu, kas sastāv no neapdzīvotām (veikala) telpām un pie neapdzīvojamām telpām piederošām kopīpašuma daļām no daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas (turpmāk – Nekustamais īpašums). Atbilstoši apstrīdētajai normai Pieteikuma iesniedzēja samaksājusi valsts nodevu par īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā sešu procentu apmērā no Nekustamā īpašuma vērtības. Taču vēlāk Pieteikuma iesniedzēja secinājusi, ka pēc tās ieskata šajā gadījumā būtu piemērojama nevis apstrīdētajā normā noteiktā valsts nodevas likme, bet gan Noteikumu Nr. 1250 5.2. punktā noteiktā valsts nodevas likme divu procentu apmērā no nekustamā īpašuma vērtības, kas piemērojama gadījumā, kad uz līguma pamata tiek atsavināta nedzīvojama ēka un

ar to saistītas inženierbūves. Tādēļ Pieteikuma iesniedzēja lūgusi atmaksāt pārmaksāto valsts nodevu. Taču tiesa šo lūgumu noraidījusi, jo secinājusi, ka Nekustamais īpašums ir dzīvokļa īpašums un tāpēc Pieteikuma iesniedzējai ir piemērojama apstrīdētajā normā noteiktā paaugstinātā valsts nodevas likme.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktā paaugstinātā valsts nodevas likme esot piemērojama neatkarīgi no tā, kāds ir dzīvokļa īpašuma lietošanas veids. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Pieteikuma iesniedzēja ir pārsūdzējusi pirmās instances tiesas lēmumu apelācijas instances tiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no [...], kad stājās spēkā apelācijas instances tiesas lēmums, ar kuru noraidīta Pieteikuma iesniedzējas sūdzība. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts pasta komersantam „Latvijas Pasts” 2022. gada 10. aprīlī (pasta zīmogs). Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai prasījumā Satversmes tiesai norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta sestajai daļai tiesa var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzēja lūdz atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. pantam.

Lai noskaidrotu, vai apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantam, Satversmes tiesa izvērtē, vai: 1) pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos noteiktā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 2) ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi. Savukārt, lai pārbaudītu, vai apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir samērīgs, Satversmes tiesa noskaidro, vai: 1) ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) labums, ko gūst sabiedrība no noteiktā ierobežojuma, ir lielāks par personai nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 6. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2021-31-01 14. un 17. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka valstij, nosakot un realizējot savu nodokļu politiku, ir plaša rīcības brīvība. Tas nozīmē, ka likumdevējam ir tiesības, ievērojot vispārējos tiesību principus un citas Satversmes normas, noteikt citstarp nodokļu likmes un to aprēķināšanas kārtību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-28-01 19.1. punktu un 2022. gada 7. janvāra sprieduma lietā Nr. 2021-06-01 18. punktu*). Personas pienākums maksāt nodevu pēc sava ekonomiskā rakstura var tikt pielīdzināts personas pienākumam maksāt nodokli (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2015-13-03 15.2. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma ir pieņemta, lai nodrošinātu mājokļa iegādes tirgus stabilitāti un veicinātu to pieejamību fiziskām personām. Ar apstrīdēto normu noteiktais pamattiesību ierobežojums neesot piemērots šī mērķa sasniegšanai un iepriekš minēto mērķi esot bijis iespējams sasniegt ar citiem, personas pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Tomēr, ievērojot iepriekš minēto Satversmes tiesas judikatūru, pieteikumā nav pamatots, ka Ministru kabinets, pieņemot apstrīdēto normu, būtu pārkāpis savu plašo rīcības brīvību valsts nodevu tiesiskā regulējuma pieņemšanā un ka labums, ko iegūst sabiedrība no šāda ierobežojuma, ir mazāks par personai nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 77/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš